

Таким образом, одним из инновационных направлений, дополняющих существующую систему физического воспитания детей дошкольного возраста, является реализация интеллектуальных и социально-психологических задач, в совокупности составляющих культурологический вектор данного процесса. Результаты проведенных исследований позволяют дополнить содержание существующих программ обучения и воспитания в дошкольных учреждениях конкретными рекомендациями по освоению детьми интеллектуальных ценностей физической культуры и формированию у них стойких стимулов к занятиям физическими упражнениями.

В настоящее время в исследованиях большинства современных ученых утвердилось представление о физическом воспитании как о процессе управления индивидуальным развитием способностей и свойств человека, необходимых ему в сфере двигательной деятельности [3].

В общей структуре физкультурного воспитания двигательный компонент играет главную роль в развитии физического потенциала человека, формировании его жизненно важных умений и навыков.

В исследованиях установлена тенденция ежегодного возрастного увеличения абсолютных значений показателей физической подготовленности и сформированности основных движений, за исключением гибкости у детей обеих половых групп с достоверными различиями между дошкольниками смежных возрастов. Результаты педагогических экспериментов также показывают, что по мере взросления как мальчиков, так и девочек, опять, исключая гибкость, темпы прироста характеристик физической и двигательной сфер детей постоянно изменяются в сторону увеличения с достоверными различиями по абсолютному большинству показателей между дошкольниками смежных возрастов, достигая максимума в 6-летнем возрасте.

В контексте проблемы физической и двигательной подготовки дошкольников вышеперечисленные научные факты позволяют сделать вывод о чувствительности всего возрастного диапазона от 3 до 6 лет. При этом установлено, что на процесс формирования основных движений существенное влияние оказывают у мальчиков такие физические качества, как сила и быстрота, а у девочек – быстрота. В то же время силовые качества являются ведущими в 4–6-летнем возрасте у детей обеих половых групп.

Литература

1. Ашмарин, Б.А. Теория и методика физического воспитания / Б.А. Ашмарин. – М.: Физкультура и спорт, 1990. – 235 с.
2. Блинов, Н.Г. Практикум по психофизиологической диагностике / Н.Г. Блинов, Л.Н. Игишева. – М.: Физкультура и спорт, 2000. – 200 с.
3. Гобик, М.А. Спортивная метрология / М.А. Гобик. – М.: Физкультура и спорт, 1988. – 127 с.
4. Гогонов, Е.Н. Психология физического воспитания и спорта / Е.Н. Гогонов, Б.Н. Мартынов. – М.: Физкультура и спорт, 2000. – 264 с.
5. Гужаловский, А.А. Основы теории и методики физической культуры / А.А. Гужаловский. – М.: Физкультура и спорт, 1988. – 186 с.

Дз.М. Дубініна, Дз.Ул. Дубінін (Беларусь, Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя М. Танка)

ФАРМІРАВАННЕ ЭТНАКУЛЬТУРНАЙ АДУКАЦЫІ ў ДАШКОЛЬНІКАЎ І МАЛОДШЫХ ШКОЛЬНІКАЎ

Шматлікія даследчыкі разглядаюць культуру і адукацыю ў выглядзе дэтэрмінаванай узамасувязі: культура ёсць умова адукацыі, адукацыя ёсць умова культуры (Г.Н. Воўкаў, В.М. Межуеў, В.А. Сласцінін і інш.).

Разам з тым адукацыя выступае як адносна самастойны механізм запуску новых формаў культуры (Н.Б. Крылова). Адукацыя чалавека ў гэтым разуменні – значыцца дапамагчы яму стаць суб'ектам культуры, гістарычнага працэсу, уласнага жыцця, г.зн. навучыць «культурастворчасці» (В.Т. Кудраўцаў).

Этнічная культура выступае як сукупнасць прысутных этнасу спосабаў засваення ўмоў свайго існавання, якія накіраваны на захаванне этнаса і ўзнаўленне ўмоў яго жыццядзейнасці. Пры гэтым разуменне этнічнай культуры як адаптыўнага механізму, які спрыяе наладжванню жыццядзейнасці дзіцяці з'яўляецца вызначальным (А.П. Садохін, Т.Г. Грушавіцкая, М.М. Бахцін, А.Б. Панькін, В.К. Шапавалаў і інш.).

Этнапедагагізаванне адукацыйнага працэсу ў дашкольнай установе і пачатковай школе разглядаецца як адзін з інструментаў пабудовы на этнакультурнай аснове агульнай адукацыі, якая вядзе да авалодвання дзяцей каштоўнасцямі нацыянальнай і сусветнай культуры, абумоўлівае выкарыстанне ў вучэбна-выхаваўчым працэсе сродкаў і метадаў народнай педагогікі, улік нацыянальна-псіхалагічных асаблівасцей дзяцей і спецыфікі сямейнага выхавання.

Крыніцамі інфармацыі для фарміравання базавых кампанентаў культуры ў працэсе этнакультурнай адукацыі дашкольнікаў і малодшых школьнікаў з'яўляюцца:

- ідэі народнай педагогікі ў навучанні, выхаванні і сацыялізацыі дзіцяці, адлюстраваныя ў працах Г.Н. Арловай, Н.В. Барадзіной, Г.Н. Воўкава, Л.М. Варанецкай, А.Ю. Лозкі і інш.;

- даследаванні замежных і айчынных педагогаў і псіхолагаў, якія разглядаюць праблему фарміравання этнакультурнай (інтэркультурнай) кампетэнтнасці (Н.Г. Арзамасцава, Л.Б. Зубарава, Н.М. Лебедзева, Т.Г. Стэфаненка, С.Н. Фёдарова, J. Berry, P. Pedersen, D.W. Sue, T. Cross, I.B. Krause, J.M. Havenaar);

- канцэпцыі этнічнай талерантнасці адлюстраваныя ў працах А.Г. Асмолава, Л.П. Ільчанка, Н.М. Лебедзевай, Ю.П. Палітавай, Дж. Бери, М. Плзента;

- культуралагічныя і нацыянальныя асновы адукацыі (С.І. Гесен, П.Ф. Капцераў, В.В. Разанаў, К.Д. Ушынскі, Я. Колас і інш.);

- культураадпаведнасць адукацыі (Я.В. Бандарэўская, А.А. Грымаць, Я.М. Ільін, Е.М. Шыянаў і інш.).

Пры гэтым этнакультурная адукацыя разглядаецца як асобая сфера культуры, якая звязана не толькі з засваеннем падростаючым пакаленнем устойлівых культурных нормаў і каштоўнасцей, але і з уключэннем дзяцей у дзейнасць па творчым пераўтварэнні сацыякультурнага асяроддзя.

Этнакультурная адукацыя як у дашкольнай установе, так і ў пачатковай школе мае характарыстыкі педагогічнай сістэмы, стратэгічнай мэтай якой з'яўляецца станаўленне этнакультурнай асобы, якая набывае этнакультурную адукаванасць. У вузкім сэнсе этнакультурная адукацыя дашкольніка і малодшага школьніка – гэта працэс уплыву на дзіця з мэтай станаўлення яго асобы, здольнай выйсці за межы рамкі сваёй этнічнасці, з аднаго боку, а з другога – паважаючай і прымаючай культуру свайго этнаса.

Сутнасная характарыстыка этнакультурнай адукаванасці выражаецца ў авалодванні (засваенні) асобай этнакультурным вопытам (спадчынай), наяўнасці эмацыянальна-каштоўнасных адносін да дадзенага вопыту, а таксама ў здольнасці асобы карыстацца засвоеным вопытам у розных сферах сваёй жыццядзейнасці. Этнакультурная адукаванасць дашкольніка і малодшага школьніка ўключае змястоўны (этнакультурныя веды), асобасны (асобасныя якасці актыўнага суб'екта этнакультурнага адукацыйнага працэсу) і дзейнасны (этнакультурная дзейнасць) кампаненты.

Спецыфіка этнакультурнай адукацыі дзяцей дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту абумоўлена: асаблівасцямі педагогічнага працэсу ў рускамоўных і беларускамоўных адукацыйных установах; сацыяльнай і сацыялінгвістычнай сітуацыяй развіцця дзяцінства ў сучаснай Беларусі і заключаецца ў тым, што гэты працэс рэалізуецца ў логіцы педагогічнай падтрымкі дзіцяці ў яго нацыянальна-культурным, духоўна-маральным самавызначэнні.

Вызначальнымі спецыфічнымі прынцыпамі фарміравання базавых кампанентаў культуры ў працэсе этнакультурнай адукацыі дзяцей дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту выступаюць прынцып культураадпаведнасці адукацыйнага працэсу ўстановы, прынцып выхоўваючага культурнага асяроддзя, прынцып дыялогу культур, які прадугледжвае фарміраванне ўмення ўзаемадзеяння з рознымі культурамі, павагі і разумення этнічнай адметнасці іншых народаў.

Рэалізацыя зместу этнакультурнай адукацыі дзяцей дашкольнага ўзросту і малодшага школьнага ўзросту ажыццяўляецца пераамяна, у адпаведнасці з трыма структурнымі накірункамі: народназнаўства, краязнаўства, народнае мастацтва.

Першы накірунак уключае авалодванне дзецьмі родным маўленнем, засваенне імі звестак пра народны календар; быт беларусаў і пэўны лад іх жыцця; прытрымліванне народных звычаяў, абрадаў, традыцый, народнага этыкету; актыўны ўдзел дашкольнікаў і малодшых школьнікаў у культуратворчай дзейнасці.

Зместам другога накірунку выступае атрыманне дзецьмі дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту пэўных звестак і уяўленняў аб прыродзе Беларусі; памятных культур і архітэктуры іх актыўны ўдзел у культураахоўваючай і культуратворчай дзейнасці.

Трэці накірунак уключае садзейніцтва станаўленню ў дзяцей пэўных адносін да народнага мастацтва беларусаў, народнай музыкі, народнага тэатру, вусна-паэтычнай народнай творчасці іх уласнага мастацкатворчага дзейнасці.

На сучасным этапе пры вызначэнні тэхналогіі этнакультурнай адукацыі дзяцей дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту пажадана зыходзіць з канцэпцыі С.А. Казловай. У аснове гэтай канцэпцыі ляжыць логіка сацыяльнага “акulturвання” дзіцяці, якая працякае як актыўны жыццёвадзейнасны працэс пазнання навакольнай сацыяльнай рэчаіснасці.

Станаўленне этнакультурнай адукаванасці асобы ў яе жыццёвадзейнасным працэсе ўключае інфармацыйна-пазнавальны кампанент (звязаны з пазнаннем этнакультуры); эмацыянальна-каштоўнасны кампанент (накіраваны на разуменне значнасці этнакультуры); дзейнасна-практычны кампанент (звязаны з праяўленнем этнакультурнага вопыту і адносін у розных відах дзейнасці і паводзін).

Методыку станаўлення этнакультурнай адукаванасці пажадана распрацоўваць як комплекс сродкаў, формаў, метадаў, прыёмаў, якія рэалізуюць пэўны этнакультурны змест.

Літаратура

1. Бабунова, Е.С. Познавательная игротка как форма приобщения дошкольников к народной традиционной культуре / Е.С. Бабунова // Начальная школа плюс До и После. – 2009. – № 5. – С. 34–39.
2. Бабунова, Е.С. Методика становления этнокультурной образованности детей дошкольного возраста / Е.С. Бабунова // Начальная школа плюс До и После. – 2009. – № 6. – С. 21–25.
3. Бороздина, О.С. Из опыта работы по приобщению детей к традиционной народной культуре / О.С. Бороздина // Начальная школа. – 1994. – № 10. – С. 17–19.
4. Бороздина, О.С. Школа народной культуры / О.С. Бороздина // Искусство в школе. – 1995. – № 4. – С. 18–22.
5. Поштарева, Т.В. Теория и практика формирования этнокультурной компетентности учащихся в полиэтнической образовательной среде: монография / Т.В. Поштарева. – Ставрополь: Литера, 2006. – 300 с.

О.И. Задорожная (Беларусь, ДУ № 124, г. Гомель)

ПРОБЛЕМЫ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Дошкольное образование в Республике Беларусь является первым уровнем основного образования, что закреплено в новой редакции Закона «Об образовании в Республике Беларусь». Согласно Закону, в рамках целостной системы образования Республики Беларусь дошкольный уровень призван обеспечить всестороннее развитие ребенка в соответствии с его возрастными и индивидуальными особенностями.

Приоритетными задачами в деятельности современного дошкольного учреждения являются:

- ✓ гармоничное, разностороннее, адекватное возрастным особенностям и возможностям развитие детей дошкольного возраста;
- ✓ доступность дошкольного образования;
- ✓ формирование здоровьесберегающей системы в каждом дошкольном учреждении, обуславливающей положительную динамику состояния здоровья детей и снижение уровня заболеваемости;
- ✓ воспитание и обучение, обеспечивающее соответствие уровня развития воспитанников основным показателям, определенным образовательной программой "Пралеска";
- ✓ сохранение доступности образовательных услуг дошкольных учреждений, развитие новых форм организации дошкольного образования с гибкой системой режимов пребывания детей в них: сезонных и игровых площадок, детского сада на дому, групп кратковременного пребывания.

Следовательно, система дошкольного образования является гибкой и мобильной в предоставлении образовательных и оздоровительных услуг, своевременной коррекционно-педагогической помощи, услуг по уходу и досмотру, образовательных услуг на дому, в том числе и на платной основе.

Однако реализации этих задач мешают некоторые субъективные и объективные факторы. За последние годы сложилась напряженная ситуация в кадровой обеспеченности дошкольных учреждений. Наблюдается тенденция оттока педагогических, медицинских кадров и технического персонала. Это происходит из-за низкого социального статуса работников в отрасли, сокращения продолжительности отпуска педагогов (с 42 дней до 30 дней) и одной из самых низких заработных плат в отрасли. Часто работа воспитателя дополнительно усложняется оформлением излишней документации, выполнением должностных обязанностей технического и медицинского персонала, решением хозяйственных вопросов: ремонта группы, благоустройства территории и многого другого.

Поэтому необходимо принятие конкретных мер по повышению престижа деятельности работников дошкольных учреждений: снижение продолжительности рабочего времени воспитателя, возвращение отпуска, увеличение заработной платы, изменение статуса помощника воспитателя, решение проблем подготовки для дошкольных учреждений квалифицированных специалистов.

Каждое дошкольное учреждение во взаимодействии с родителями находит возможности для частичного укрепления материально-технической базы образовательного процесса, но без государственной поддержки и финансирования трудно соответствовать современным требованиям и нормативам.

С целью формирования развивающего предметного пространства в детском саду привлекаются дополнительные средства, в том числе за счет образовательных услуг на платной основе. Каждое дошкольное учреждение за счет образовательных услуг на платной основе ежегодно в среднем привлекает от 2 до 40 млн. руб., 70 процентов от этой суммы уходит на заработную плату с начислениями.

Таким образом, за оставшиеся средства невозможно существенно укрепить материально-техническое оснащение образовательного процесса. Требуется выделение постоянного финансирования на материально-техническое оснащение образовательного процесса в дошкольных учреждениях, проведение текущих и капитальных ремонтов.

Комплексный подход к созданию здоровьесберегающего процесса воспитания и обучения является приоритетным в деятельности коллективов. Педагоги обеспечивают создание эмоционально комфортной, содержательно интересной для детей жизнедеятельности. Профессиональное взаимодействие